

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr. H. A. van Ahdel, Solo; J. van Angel, 's-Gravenhage; Dr. H. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grahnd Rapids; Dr. Joh. C. Breen, Amsterdam; W. E. Engels, Amsterdam; Prof. Dr. F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, Tiel; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. J. G. Kunst, Arnhem; Dr. G. R. Kuiper, Haarlem; Meij. H. S. S. Kuyper, Bloemendaal; Dr. H. W. Laman, Assen; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; Dr. J. C. de Moor, Utrecht; Dr. J. C. Rullmann, Utrecht; Dr. K. Schilder, Gorinchem; Dr. W. J. A. Schouten, Kampen; C. Tazelaar, Amsterdam; Dr. J. Thijss, Meppel; Dr. H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr. D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No 58 — Postrekening No 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenh. en Ned. Indië f 7.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentie: 35 ct. p. regel, Familieberichten 25 ct. p. regel.

INHOUD: Vorm en Geest III. — Uit de Schrift: Stemmen (Matth. 3:17 enz.). — Kerkelijk Leven: Het studeren der ouderlingen IV. Korte lijnen uit de Kerkgeschiedenis II. (Slot). — Uit het Politieke en Sociale Leven: De Kerk en de Sociale Kwestie (Slot). — Uit de Buitenlandse Kerken: Een Kerkchismusprek uit het jaar 1863 van een Hongaarsch predikant — Kuyper-Bibliografie XVIII. — Pers-achouw. — Vraagstuk. — Kerknieuws.

VORM EN GEEST.

III.

In het eerste artikel werd gewezen op de noodzakelijkheid van correcties der eenzijdigheden, die allengs de dogmatistische richting onder ons zijn gaan aankleven.

In het tweede artikel werd gewezen op het feit, dat zoodanige correcties zoowel in cultuur als in volkskringen in wording zijn, en werd dit nader doorgevoerd met het oog op het nog hangende N. C. S. V.-debat.

Thans, in dit derde artikel, moeten wij beginnen aan te toonen, hoe wij ons de juiste verhouding van vorm en geest dan denken. En — om niet te wijdoopig te worden — knopen we dit centraal vast aan het reeds ten deele besproken N. C. S. V.-debat.

Mijns inziens staat het zoo, dat we bestist een homo, een thuis voor onze geestelijke idealen noodig hebben, n.l. de Gereformeerde kerken. De Gereformeerde „geest“ dringt naar dezen Gereformeerden „vorm“. Wij zijn zeer dankbaar, dat de Gereformeerde kerken er zijn. En mij dunkt, dat kan ook de buitenwereld volkomen billijken en verstaan.

Maar nu, nu deze door ons gezochte kerkvorm na moeizamen strijd is bereikt, nu moeten we mijns inziens dadelijk zeer voorzichtig worden, opdat het élan van den strijd ons niet meesleept in een overschatten van den vorm.

En dit gevaar dreigt allerwegen.

Men is sinds de doleanie-dagen zoo ingesteld geworden op het jagen naar den zuiveren vorm en de principieele sfeer dat het te ver kan voeren.

't Gevaar dreigt, dat men het leven al te veel wil kneden en fatsoeneeren naar 't eenmaal geknipte zuivere patroon, en men in bredere kringen komt tot overschatting van den vorm. En daardoor zal het echt geestelijke, het levend en persoonlijk Christelijke, teveel op den achtergrond geraken.

Men waarschuwt inderdaad al te veel tegen „onzuivere“ vormen, sferen en organisaties en vergeet daarbij, dat dan een ander, nog veel erger, gevaar aan het ontstaan is, n.l. 't gevaar van een onzuiveren geest, een onprincipieele ziel, een „smakeloze“ persoonlijkheid. 't Accent van de waarschuwing ligt dan verkeerd!

Wij willen de „gevaren“ van de N. C. S. V., van het C. N. V., van Lunteren en van zooveel meer, waar aanraking met andere gezindten plaats vindt (wetenschap, kunst, de scholen, enz. enz.), nergens gering achten. Het leven is vol gevaren. En die gevaren moeten bestreden worden. Maar niet bestreden door terug te trekken uit de wereld. Ons wachtwoord is: Niet op de vlucht uit de wereld, maar aan het front in de wereld, slechts zorgende, dat ge niet van de wereld wordt Gevaren zijn overal. Maar wie romaniseerend te veel het accent legt op de gevaren in den vorm, in het uitwendige, in de sfeer en de organisatie, die valt zoodoende aan den anderen kant in nog veel erger gevaren en moet menigmaal zeer droef ervaren, dat een zoodanig overschatten van den vorm het verlies van den geest heeft gekost.

Ik meen dit, dat de bestrijders van de N. C. S. V. (en dus ook van het C. N. V. en van Lunteren, enz.) dat zij naar de logische consequentie gerekend gelijk hebben, volmaakt gelijk!

Maar met dezelfde kracht meen ik ook, dat de

logische consequentie, indien men werkelijk alleen logisch consequent wil zijn, en durft zijn, steeds ter helle voert. In 't vorige artikel trachtte ik dit aan te toonen.

De duivel weet, dat God bestaat. Maar hij weet het alleen logisch. En daarin is hij duivel.

De mensch is geïnkig meer dan logica. De mensch heeft een ziel. En deze ziel omvat behalve het intellect ook den wil en het gevoel, dat is: behalve de logica ook de ethiek en de mystiek.

Wij moeten niet hebben 't primaat van het intellect. Wij moeten hebben 't primaat van de ziel.

En dit leert ons, om de logische consequentie steeds te verzachten en soms, ja vaak, te negeren door ethiek en mystiek.

Het is een heilige Christelijke plicht, om niet al te consequent te zijn. Want de logica — eenzijdig gevolgd — dringt steeds op den vorm (op 't voorwerpelijke), maar 'tis de ziel, die den geest heeft. Wie het leven met consequenties wil herfatsoeneeren, die maakt 't gedrochtelijk. Het leven moet hervormd met 't zout der (herboren) ziel, en dan, maar ook dan alleen, wordt 't verderf tegengegaan.

Dat is dan, om 't nu praktisch te zeggen, dat we in de eerste plaats goede kinderen van ons Gereformeerde thuis moeten zoeken te zijn (dat wij zeggen, dat we in de eerste plaats wedergeboorte en bekeering van noode hebben). En als we dit hebben, wel, dan kunnen we in de „wereld“ wel tegen een stootje. Dan behoeven we zoo bang niet te zijn voor vreemde smetten en half-heelkottische invloeden. Integendeel, dan hebben we met het „zout der aarde“ zelf wat aan die „wereld“ te geven.

En laat ons dan toch wat meer vertrouwen hebben in de degelijkheid van het van God verkregen zout. Wie daarvan iets heeft, laat die toch de wereld in durven gaan. En wie daarvan niets heeft, wel, dien baten de meest zuivere vormen en sferen en organisaties immers toch niets, integendeel.

De wereld in! God heeft ons niet tot vlucht, maar tot strijd geroepen.

Laat ons aan den éenen kant alles doen wat onze hand vindt om te doen, om de geestelijke idealen der Geref. kerken zooveel zulks op deze zondige aarde mogelijk is, zoo ongerept mogelijk te bewaren, opdat we zooveel als bereikbaar is een werkelijke „vergadering van geloovigen“ blijven (en zelfs dat is nog maar betrekkelijk mogelijk, gedenke De Iahadiel! 't Leven eischt altijd een compromis tusschen geest en vorm, onderwerpelijk en voorwerpelijk).

Maar dan ook — als we dit tehuis hebben, laat ons dan verder niet al te veel splitsen en scheuren, opdat we ten slotte niet blijven zitten met een handvol doode vormen zonder geest. Neen, laat ons liever, zoolang 't ook maar eenigszins mogelijk is, verenigen en bijeenzamelen. God heeft ons als Christenen van verschillende gezindten op één aarde geplaatst. Laat ons op die ééne aarde elkander dan ook zoeken, zoo lang en zoo veel zulks mogelijk is. Niet in geringschatting van de „gevaren“, neen, maar ook niet in geringschatting van de wonderdaden van dien God, die zoovele kinderen heeft van zoo verschillende geestelijke constitutie, en die ze toch allen éénmaal in één thuis als broeders en zusters, van welke er niet twee elkander gelijk zijn, zal vereenigen, en die wil, dat zulks op deze aarde wordt voorbereid.

Daarom meen ik, dat we het groote en rijke en mooie werk van de N. C. S. V. moeten blijven steunen, zoolang zulks mogelijk is en dat ook wij ons „zout“, dat God ons geven wil, tot dat zout daar elders moeten blijven samenvoegen.

En daarom meen ik, dat we ook tegen het C. N. V. verbond niet de vaan van de logische

consequenties moeten ophieven, integendeel. God heeft immers op deze aarde niet anders dan brooze en zwakke „vaten“ en vormen gegeven. En ook met consequenties krijgt men geen betere dan brooze en zwakke vaten!

En daarom meen ik, dat we ook de Luntersche zendingsconferenties geenszins moeten bespieden, noch de tentzending, noch de gemengde scholen, noch de gemengde pers. (Bedenke, dat ook een anti-revolutionair dagblad daarom nog geen Gereformerd zuiver dagblad is, want immers de anti-revolutionaire minister Talma was ethisch in den godsdienst; en zoo zijn er meer!)

Integendeel, ik geloof, dat het andersom moet en we nog veel meer op verenigen bedacht moeten zijn. Immers, ging 't op schoolgebied door, zooals 'tsoms dreigt te gaan, n.l., dat overal, ook in kleinere dorpen, drang zou komen tot het oprichten van afzonderlijke Hervormde, afzonderlijke Gereformeerde, Christelijk-Gereformeerde en zelfs oud-Gereformeerde scholen, dan zou de toch al dure schoolwet-De Visser ongetwijfeld zoo onmogelijk duur worden, dat het ten slotte onze scholen vermoorde. En wat dan?

En op 't gebied van Lycea, H. B. Scholen, enz., dan moeten we immers samendoen met al wie positief Christelijk voelt!

En — ligt daar ten slotte geen vingerwijzing in ook voor 't Hooger Onderwijs? De Vrije Universiteit heeft vreeselijke tekorten en 't kan allengs niet langer zoo voortgaan. Maar zou 't dan geen tijd worden, om eens te overwegen, of 't niet goed ware, evenals op het gebied van 't Voorbereidend Hooger Onderwijs (Lycea, H. B. S.), de handen ineen te slaan met al wie positief Christelijk denkt en wil en voelt?

Daar ware 't mogelijk de pinnen breder uit te zetten.

En wellicht kon dan op dezelfde wijze als zulks voor lagere, middelbare en voorbereidend hogere scholen mogelijk is, volledige financiële gelijkstelling met de Rijks-Universiteiten verworven worden!

Vanzelf — de theologische faculteit zou daar immer buiten moeten vallen. Een „gesubsidieerde“ theol. faculteit zou de vrijheid en de eere der kerken raken. De theol. faculteit zou dan los van de gesubsidieerde Universiteit geheel onder de kerken behoeven te komen. Maar dit ware immers geen verlies? 't Zou de verzoening met Kampen gemakkelijk en goed maken en tot veler bevrediging een langdurige twistzaak harmonieus beëindigen.

Alleenlijk, 't ware wenschelijk, en ook noodig, dat de Geref. theol. faculteit in dezelfde plaats als de Universiteit gevestigd bleef, in los verband, maar toch in verband met deze.

't Werd mogelijk, dat ook andere kerken eigen theol. faculteiten met deze Universiteit verbanden.

En indien men het juridische nog naar het principieele wilde versterken, wat zou de anti-rev. partij beletten eigen Kuyper-katheders in te stellen, wat zou andere Christelijke partijen beletten, om iets dergelijks te doen?

Maar waartoe in letters, in wis- en natuurkunde en in de medicijnen binnen het gebied van 't positief-Christelijke nog nadere principieel-onderscheiding mogelijk of ook zelfs wenschelijk zou zijn, 'tis theoretisch langs den weg van logische consequenties misschien te beredeneeren, maar praktisch nimmer te verwezenlijken.

De richtingen hebben ook op 't gebied van het Hooger Onderwijs elkander meer te zoeken dan tot dusver en moeten daarmede niet wachten tot dat de stijgende financiële behoeften 't misschien forceeren gaan.

VAN DER VAART SMIT.

ST.

een niet-
ij spore dan
den door er
GIRO voor
is.

van dit blad

DE GEREFORMEERDE
NEDERLAND.

naamlijst.

belang is op
ven. Formaat
a 35 cents.

na ontvangst
edrag.

UTRECHT
ERS

tel

ef. 2755.

ABRIEK
OES

t

p.

is door zijn
ET blad voor
ERTENTIEN.
kringen ge-
te rukken.

ODEN, DIE
ESTERVEN
harmonium-
begeleiding.
rijs f 0.40.
LE COINTRE.
S.

„Allard“
ROTTERDAM

vanaf f 1.25
2.—
3, f 3 en hooger
Van f 3.—